

SOCIJALNO NASILJE

**OŠ „VUK KARADŽIĆ“
VIOLETA PIVNIČKI
PSIHOLOG**

ŠTA JE SOCIJALNO NASILJE?

Suptilan, ne toliko primetan, ali veoma štetan oblik vršnjačkog nasilja koji je usmeren na narušavanje ugleda, društvenog statusa u odeljenju i školi, kao i na celokupno samopouzdanje i razvoj ličnosti deteta.

**SOCIJALNO NASILJE
OBUHVATA POSTUPKE
DRUGE DECE KOJIMA SE
JEDNO ILI VIŠE DECE
NAMERNO IZOLUJE I
ODBACUJE, PONIŽAVA I
DISKRIMINIŠE.**

OGLEDA SE KAO:

1. Socijalno isključivanje-namerno izostavljanje deteta iz igre, grupnih aktivnosti, razgovora, zajedničkih projekata...
2. Širenje glasina (tračeva)-ogovaranje, širenje neistina ili sramotnih, ponižavajućih informacija kako bi se ugled deteta žrtve narušio.
3. Manipulacija prijateljstvima-uslovljavanje da niko ne sme da se druži sa detetom žrtvom („Nećemo se družiti sa tobom, ako se ti družiš sa njim“) i otvoreno podsticanje da se žrtva izbegava.
4. Ignorisanje-tretiranje deteta žrtve kao da je nevidljivo i kao da ne postoji u tom odeljenju.

PREMA PROTOKOLU O ZAŠTITI UČENIKA OD NASILJA POSTOJE TRI NIVOVA:

5

- **PRVI NIVO** –dobacivanje, podsmevanje, ignorisanje, isključivanje iz grupe ili favorizovanje na osnovu socijalnog statusa, nacionalne ili verske pripadnosti, nasilno disciplinovanje, širenje glasina,...
- **DRUGI NIVO**-spletkarenje, ignorisanje, neuključivanje, neprihvatanje, manipulisanje, eksploatacija,...
- **TREĆI NIVO**-pretnje, izolacija, odbacivanje, teror grupe nad pojedincem/grupom, diskriminacija, organizovanje zatvorenih grupa (klanova), nacionalizam, rasizam,...

KAKO PREPOZNATI?

Budući da nema fizičkih tragova, socijalno nasilje se teže uočava. Međutim, ukoliko roditelji ili nastavnici primete sledeće znakove, potrebna je pomoć i podrška:

1. **Iznenadni otpor deteta da ide u školu.**
2. **Strah od velikih odmora, odbijanje ili izmišljanje sumnjivih razloga da ostane samo u učionici.**
3. **Povlačenje u sebe, tuga ili suprotno, pojačana razdražljivost kod kuće nakon škole.**
4. **Gubitak interesovanja za druženje i odlazak na vannastavne aktivnosti, rođendane i sl.**
5. **Česte i otvorene pritužbe da se oseća usamljeno ili odbačeno, da ga niko ne voli i da nema sa kim da se druži.**

POVEZANOST SOCIJALNOG I DIGITALNOG NASILJA

7

Socijalno nasilje se danas masovno „preselilo“ u digitalni prostor i nije ograničeno samo na učionice i školsko dvorište.

Ono tada traje 24 sata sedam dana u nedelji (dete je praktično konstantno izloženo, u strahu i iščekivanju).

Ogleda se u namernom izbacivanju iz grupa kako bi se dete osećalo izopšteno (Viber, WhatsApp, grupne igrice).

Takođe se ogleda i u javnom ponižavanju-deljenju fotografija ili snimaka koje su često editovane (izmenjene, lažne) sa ciljem da se osoba ismeje pred celom školom.

Krađa identiteta je takođe oblik socijalnog i digitalnog nasilja, a predstavlja pravljenje lažnih profila koji se koriste za slanje uvredljivih poruka i snimaka u ime žrtve.

KOJA DECA SU POD POVEĆANIM RIZIKOM?

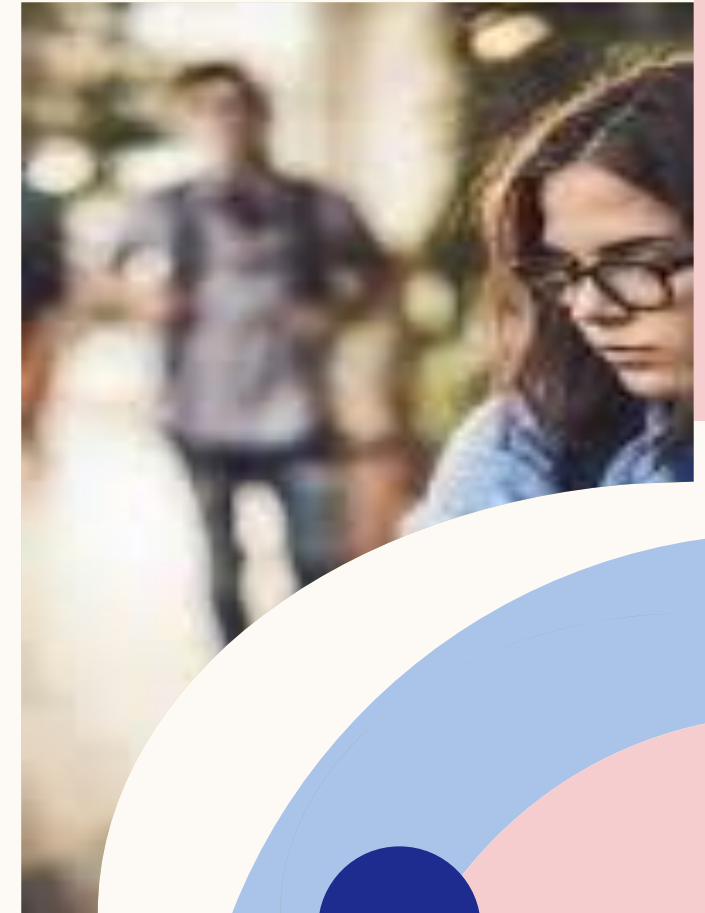
„Drugačija deca“ deca sa smetnjama u razvoju, deca iz manjinskih etničkih grupa (npr. romska deca), deca koja se razlikuju po fizičkom izgledu (visina, težina,...).

Nova deca u odeljenju i školi su česta meta jer još uvek nemaju izgrađena prijateljsva.

Prirodno stidljiva, povučena, socijalno anksiozna deca koja teže sklapaju prijateljstva, ali se teže i brane od socijalnog nasilja.

Deca sa specifičnim interesovanjima, tj. deca koja se ne uklapaju u trendove vršnjaka (npr. drugačije se oblače, veoma su zainteresovana za nauku, ali ne i za sport i sl.).

Deca skromnog socio-ekonomskog statusa-nisko materijalno stanje porodice koje se ogleda u dečijoj odeći, džeparcu, tehnologiji često je povod za socijalno ismevanje i isključivanje.

ZAŠTO BAŠ ONI?

Nasilnici često biraju decu za koju znaju da im NEĆE PRUŽITI OTPOR i za koju veruju da NEĆE IMATI PODRŠKU GRUPE.

Zbog toga je ključno raditi sa dinamikom celog odeljenja, osnaživati celu grupu da ne toleriše i ne podstiče socijalno nasilje, već da ga osudi.

U tome je veoma značajna uloga svih u školi, ali posebno odeljenjskog starešine i stručnih saradnika.

NEGATIVNE POSLEDICE SOCIJALNOG NASILJA

SOCIJALNO NASILJE OSTAVLJA DUBOKE PSIHOLOŠKE I SOCIJALNE POSLEDICE, JER POGAĐA JEDNU OD BAZIČNIH LJUDSKIH POTREBA-
POTREBU ZA PRIPADANJEM!

- NARUŠENO SAMOPOŠTOVANJE, NISKO SAMOPOUZDANJE, LOŠA SLIKA O SEBI
- SOCIJALNA ANKSIOZNOST, STRAH OD DRUŽENJA
- PAD ŠKOLSKOG USPEHA
- DEPRESIJA
- DRUGA OBOLJENJA
- SAMOPOVREĐIVANJE, PA ČAK I RAZMIŠLJANJA O SAMOUBISTVU

ULOGA ŠKOLE

PRAVILNIK O PROTOKOLU POSTUPANJA zakonski obavezuje školu da reaguje na svaku prijavu ili sumnju o socijanom nasilju.

PREVENTIVNE AKTIVNOSTI koje obuhvataju predavanja, radionice, zajedničke projekte, debate, ČOS i sl.na temu socijalnog nasilja.

PUNA PODRŠKA DETETU koje trpi socijalno nasilje

RAD SA CELOM GRUPOM koja posmatra nasilje i odbacivanje, te osnaživanje i radionice da ne podržavaju izolaciju žrtve.

POJAČAN NADZOR svih u školi nad učesnicima i nakon rešenja problema.

PUNA SARADNJA SA CELOM PORODICOM I DRUGIM RODITELJIMA.

PRIBLIŽAVANJE DECE, uključivanje u što više zajedničkih aktivnosti.

INDIVIDUALNI PLAN ZAŠTITE za dete koje trpi nasilje koji izrađuje Tim za zaštitu i koji uključuje psihološku podršku i dalje praćenje odnosa u odeljenju.

ULOGA PORODICE

1. **Prijava školi!** Svaka škola ima aktivan Tim za zaštitu od nasilja koji je dužan da reaguje na svaku prijavu u skladu sa Pravilnikom o protokolu postupanja.
2. **Puna saradnja** sa školom
3. **Bezuslovna podrška detetu**, pružanje emocionalne podrške i sigurnosti, dete mora znati da nasilje nije njegova krivica
4. **Osnaživanje deteta** i učenje socijalnim veštinama i veštinama asertivne komunikacije
5. **Praćenje** daljeg toka situacije i u realnom i u digitalnom okruženju